FARG ‘ONA VILOYATI HUDUDIDA DINIY VA ZIYORAT TURIZMINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI

Mutalibjon Xasanov

FarDU, O’zbekiston-Xitoy qo’shma kafedrasi

Saidov Sobidjon Sidiqjon o'g'li

FarDU, Muzey menejmenti va madaniy turizm yo‘nalishi

1-bosqich talabasi

Email: sobidjonsaidov894@gmail.com

doi: https://doi.org/10.5281/zenodo.20545152

Annotatsiya: Ushbu maqolada Farg‘ona viloyati hududidagi diniy va ziyorat turizmi salohiyati, mintaqadagi qadimgi ziyoratgohlar, muqaddas qadamjolar hamda islom madaniyati obidalarining turistik jozibadorligi tahlil qilinadi. Viloyatda ziyorat turizmini tizimli rivojlantirish, infratuzilmani yaxshilash va madaniy meros obidalarini muzeylashtirish orqali xorijiy hamda mahalliy sayyohlar oqimini ko‘paytirishning metodologik asoslari yoritilgan.

Kalit so‘zlar: diniy turizm, ziyorat turizmi, Farg‘ona, qadamjo, madaniy meros, me’moriy obida, infratuzilma, muzeylashtirish.

Abstract: This article analyzes the potential of religious and pilgrimage tourism in the Fergana region, the tourist attractiveness of ancient shrines, sacred places, and monuments of Islamic culture in the region. The methodological foundations of increasing the flow of foreign and local tourists through the systematic development of pilgrimage tourism, improving infrastructure, and museumification of cultural heritage sites in the region are highlighted.

Keywords: religious tourism, pilgrimage tourism, Fergana, shrine, cultural heritage, architectural monument, infrastructure, museumification.

Аннотация: В данной статье анализируется потенциал религиозного и паломнического туризма в Ферганской области, туристическая привлекательность древних святынь, святых мест и памятников исламской культуры региона. Освещены методологические основы увеличения потока иностранных и местных туристов за счет системного развития паломнического туризма, улучшения инфраструктуры и музеефикации объектов культурного наследия области.

Ключевые слова: религиозный туризм, паломнический туризм, Фергана, святыня, культурное наследие, архитектурный памятник, инфраструктура, музеефикация.

Kirish

Jahon turizm bozorida diniy va ziyorat turizmi (Pilgrimage tourism) eng barqaror va ommaviy yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Har yili millionlab insonlar dunyo bo‘ylab muqaddas qadamjolar, qadimgi masjid va madrasalar, ulamolarning maqbaralarini ziyorat qilish maqsadida sayohatga otlanadilar [3]. O‘zbekiston, xususan, Farg‘ona vodiysi islom sivilizatsiyasi tarixida o‘zining munosib o‘rniga ega bo‘lib, bu yerda yashab ijod etgan buyuk allomalar va mutasavviflar merosi bugungi kunda dunyo musulmonlari uchun katta qiziqish uyg‘otmoqda [2]. Davlatimiz siyosatida ziyorat turizmini rivojlantirish, muqaddas qadamjolarni obodonlashtirish hamda ularning xalqaro miqyosdagi targ‘ibotini kuchaytirish strategik vazifa qilib belgilangan [1].

Farg‘ona viloyati o‘zining boy tarixi, unikal me’moriy yodgorliklari va qadimiy ziyoratgohlari bilan ziyorat turizmini rivojlantirish uchun ulkan resursga ega. Marg‘ilondagi Pir Siddiq, Xonqo maydoni,

Qo‘qondagi Jome masjidi, Norbo‘tabek madrasasi, Quva tumanidagi qadimiy yodgorliklar va Farg‘ona tumanidagi Shohimardon majmuasi shular jumlasidandir. Biroq, mavjud obidalarning ziyorat turizmi salohiyatidan to‘liq foydalanish, sayyohlar uchun qulay infratuzilma yaratish va obidalarni muzeylashtirish masalalari hali ham o‘zining ilmiy-amaliy yechimini kutmoqda. Shu sababli, viloyat hududida diniy turizmni rivojlantirish muammolari va istiqbollarini tadqiq etish o‘ta dolzarbdir.

Asosiy Qism

Farg‘ona viloyatida diniy turizmni rivojlantirish geografik joylashuv, tarixiy shaxslar merosi va me’moriy obidalarning holatini hisobga olgan holda bir nechta muhim yo‘nalishlarni o‘z ichiga oladi.

1. Tarixiy-me’moriy obidalar va ziyoratgohlarning bugungi holati

Viloyat hududidagi diniy obidalarni o‘rganish shuni ko‘rsatadiki, ularning har biri nafaqat diniy maskan, balki o‘rta asrlar islom arxitekturasi va xalq hunarmandchiligining eng yorqin namunalaridir. Masalan, Qo‘qon shahridagi Norbo‘tabek madrasasi va Jome masjidi o‘zining qurilish uslubi, ganchkorlik va yog‘och o‘ymakorligi san’ati bilan xorijiy sayyohlarni hayratga solib keladi [3]. Ziyorat turizmida ashyoning saqlanganlik darajasi va uning atrofidagi muhit turistik jozibadorlikni belgilaydi.

[1-rasm. Qo'qon shahridagi tarixiy me'moriy obidalarning ziyorat turizmi salohiyati.]

1-rasmda aks etgan me'moriy obida va uning atrofidagi infratuzilma tahlili shuni ko‘rsatadiki, diniy turizm obektlarini shunchaki ziyoratgoh sifatida emas, balki jonli tarix muzeyi sifatida taqdim etish lozim. Bizning fikrimizcha, ziyoratgohlarga kelayotgan turistlarga binoning tarixi bilan birga, undagi qadimiy koshinlar, ganch va yog'och o'ymakorligi ustalarining maktablari haqida ham keng ma'lumot beruvchi raqamli axborot peshtaxtalarini o'rnatish zarur. Bu esa ziyoratchilarning obidada uzoqroq qolib, uning madaniy va ma'naviy qiymatini chuqurroq his qilishlariga xizmat qiladi.

2. Shohimardon majmuasi va tog‘li hududlarda ziyorat turizmi infratuzilmasi

Farg‘ona viloyatining eksklav hududi hisoblangan Shohimardon qishlog‘i o‘zining betakror tabiati va Hazrati Ali ziyoratgohi (shartli maqbarasi) bilan qadimdan ziyoratchilar diqqat markazida bo‘lib kelgan [2]. Tog‘li iqlim va diniy qadamjoning uyg‘unligi bu yerda nafaqat diniy, balki ekologik turizmni ham bir vaqtda rivojlantirishga zamin yaratadi [3]. Biroq, tog‘li hududlardagi ziyoratgohlarda logistika, transport aloqasi va zamonaviy xizmat ko‘rsatish maskanlarining yetishmasligi asosiy muammolardan biridir.

Diniy turizmni tashkil etishda faqatgina muqaddas joyni ko‘rsatish bilan cheklanib qolmasdan, o‘sha hudud aholisining qadimiy urf-odatlari va hunarmandchiligini ham jarayonga integratsiya qilish lozim.

"Bizning fikrimizcha, Shohimardon kabi tog'li ziyoratgohlar hududida ziyoratchilar uchun faqat mehmonxona emas, balki qadimiy milliy qadriyatlarni aks ettiruvchi madaniy muhitni yaratish kerak. Masalan, u yerga kelgan ziyoratchilar hududiy tabiblik an'analari, qadimiy tog' xalqlarining kiyinish va marosim madaniyati, mahalliy urf-odatlarni, an'anaviy hunarmandchilik kabi jonli jarayonlarni kuzatishlari mumkin bo'lishi lozim. Shuningdek tabiatga va tarixiy muqaddaslikka zarar yetkazmagan holda infratuzilmani yangilash, xizmat ko'rsatuvchi kadrlarimizni xorijiy musulmon davlatlari tajribasi asosida ziyorat marketingi bo'yicha malakasini oshirish tizimini yo'lga qo'yish kerak."

Xulosa

Xulosa o‘rnida aytish mumkinki, Farg‘ona viloyati diniy va ziyorat turizmi industriyasini rivojlantirish orqali ham ma’naviy, ham iqtisodiy yutuqlarga erishishi mumkin bo‘lgan ulkan xazinadir. Hududda ushbu tarmoqni xalqaro andozalar asosida takomillashtirish uchun quyidagi ilmiy-amaliy takliflar ilgari suriladi:

"Farg‘ona ziyorat halqasi" turistik marshrutini yo‘lga qo‘yish Qo‘qon, Marg‘ilon, Rishton va Shohimardondagi diniy obidalarni yagona logistik yo‘nalishga birlashtiruvchi trans-hududiy ziyorat yo‘nalishlarini ishlab chiqish va ularni xalqaro bozorga olib chiqish;

Qadamjolarni muzeylashtirish va raqamlashtirish: Har bir yirik diniy obida qoshida o‘sha joyning tarixi, u yerda yashagan allomalar qo‘lyozmalari va osori-atiqalari jamlangan kichik muzey-ekspozitsiyalar tashkil etish [1], sayyohlar uchun bir necha tillarda erkin so‘zlovchi audio-gidlar tizimini joriy etish;

Soha kadrlari malakasini oshirish: Universitetlarning "Madaniy turizm" va "Muzeyshunoslik" yo‘nalishi talabalarini ziyoratgohlar tarixini mukammal o‘rganishga yo‘naltirish, bo‘lajak yosh kadrlarni diniy turizm xizmatlari va ziyorat odoblari bo‘yicha xorijiy ilg‘or tajribalar asosida yetuk kadrlar tizimini yo‘lga qo‘yish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasining "Muzeylar to‘g‘risida"gi Qonuni. O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami. – Toshkent, 2008.
2. Al-Farg‘oniy merosi va uning sivilizatsiya tarixidagi o‘rni. Ilmiy maqolalar to‘plami. – Farg‘ona, 2015. – B. 45-52.
3. To‘xliyev N., Abdullayeva T. Ekologik va madaniy turizm. – Toshkent, 2014. – B. 112-120.